

FÖRSTUDIE ÖKAD ROBUSTHET OCH RESILIENS I VATTENFÖRVALTNINGEN

SAMMANFATTNING AV SLUTRAPPORT

De allt mer frekventa perioderna av det som benämns extremväder leder till fler långvariga tork- och översvåmningsperioder, vilket i sin tur påverkar svensk livsmedelsproduktion negativt.

Den här förstudien syftade till att undersöka hur vi kan stärka grön-blå infrastruktur och därmed öka den hållbara livsmedelsproduktionen.

Förstudie Ökad robusthet och resiliens i vattenförvaltningen har genomförts av Agro Sörmland, Agro Västmanland och Agro Örebro.

Förstudien finansierades av Europeiska Unionen via Tillväxtverket samt regionerna i Södermanlands, Västmanlands och Örebro län. Projektägare är AgroÖst.

FÖRSTUDIENS MÅL

Målet var att undersöka innovativa lösningar som kan minimera negativa vattenrelaterade konsekvenser för samhället och livsmedelsproduktionen. Förstudien skulle också identifiera insatsområden och ge underlag för framtida projekt.

Förstudien genomfördes med start i april 2024 och avslut i juni 2025.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT OCH AKTIVITETER I FÖRSTUDIEN

- Kartläggning av nuläge, kunskapsinhämtning, omvärldsanalys, dialoger, seminarier.
- Intervjuer
- Workshops i samtliga tre län: Västmanland, Södermanland och Örebro.
- Digitalt webinarium med tillhörande enkät.

VI HAR BEKRÄFTAT ATT:

Ökad frekvens av för lite eller för mycket vatten leder till konsekvenser i livsmedelsproduktionen.

Torka och skyfall leder till att vattenkvalitet kan ändras och även vara en eventuell hälsorisk.

Hårdgjorda ytor i och expansion av städer leder till utmaningar i dagvattenhantering i samhället.

Snabb avrinning från städer leder till stora negativa effekter på stadsnära livsmedelsproduktion.

Nuvarande infrastruktur utifrån historiska normalflöden är inte anpassad till rådande förutsättningar.

Självförsörjningsbalans inom östra mellansverige bygger på att vi kan hantera extremväder.

Vatten/torka påverkar lokal produktion, beredskap och försörjningsnivå men det finns lösningar som gör oss bättre rustade för extremväder.

RESULTAT

Vattenåtgärder kan bromsas av svårnavigerade regelverk. Otydliga roller och odefinierad ansvarsfördelning hos offentliga aktörer saktar ner arbetet med att hantera skyfall och torka.

Samverkan och samarbete efterfrågas och det finns en önskan att någon ska leda arbetet på regional och kommunal nivå, men också längs vattendraget.

Kunskapsöverföring behövs för gemensam förståelse för varandras verksamheter.

Samarbeten mellan markägare, kommuner, dikningsföretag och andra relevanta aktörer är nödvändiga.

Flera olika vattenrelaterade åtgärder kan genomföras som kan ge bättre förutsättningar till högre skördar och trygga vår livsmedelsproduktion.

"Sammantaget råder det i nuläget stora behov av att hantera vattnets rörelser på ett smartare och mer förutsägbart sätt för att säkra en robust livsmedelsproduktion."

Dike som går ut från en täckdikning mot ån.

"Vatten som resurs måste integreras i stadsplanering, jordbruk och industri. Samverkan mellan olika sektorer och aktörer krävs, - ingen kan lösa vattenutmaningarna ensam."

SLUTSATSER

Förstudien bekräftar att en integrerad, flernivå-styrd vattenförvaltning ökar resiliensen i samhället där god kommunikation är grunden för det utvecklande arbetet.

Det finns många åtgärder på markägarnivå såsom dikesunderhåll, jordhälsa och vattenmagasineringsområden som kan stärka vår livsmedelsproduktion.

Våra offentliga aktörer behöver verktyg till att arbeta med vattenförvaltning även utanför stadsgränsen i landskapet.

Det finns ett behov av mer kunskap hos kommuner, regioner och länsstyrelser när det gäller lantbrukets verklighet och förutsättningar.

Motsägelsefulla regelverk hindrar åtgärder.

Samverkan och samarbete behöver utvecklas och någon behöver leda arbetet på regional nivå.

Kunskap, samarbete och kreativitet är de viktigaste ingredienserna för en effektiv, resurssnål och resultatnriktad vattenförvaltning.

Svartån väster om Örebro. Till vänster är det kantzonen innan åkern kommer. Till höger är det sedan tydlig höjdskillnad ner mot ån med ett ganska brett område som översvämmas när vattenståndet är högt.

Bevattningsdammen vid Tomatväxthuset i Frövi.

LÖSNINGSFÖRSLAG PÅ SYSTEMNIVÅ

Genom att arbeta med åtgärdssamordning även på regional nivå eller i ett avrinningsområde kan behovet av tydlig ansvarsfördelning och roller i vattenarbetet mötas.

Funktionen skulle med fördel kunna kombineras med utbildningsinsatser och nätverksfunktioner för lokala åtgärdssamordnare samt att skapa kontaktytor och helhetssyn i arbetet.

Älvgrupper bör tydligt samordnas med regional och kommunal vattenplanering för att integreras i förebyggande arbete samtidigt som de har mandat att agera vid kris.

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Region Örebro län